

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Verohallinto

VH/3261/00.02.00.01/202

Selvitys taloustietojen viranomaisraportoinnin uudistamisesta – keskitetty tiedonvälitys yrityksille ja organisaatioille

Finanssiala ry näkee VirTa-selvityksen kustannukset hyötyjä suuremmiksi ilmoitusvelvollisiksi kaavailtujen, erityisesti finanssialan yhtiöiden ja suurten toimijoiden kannalta

- Finanssiala ry (FA) pitää sinänsä tärkeänä tavoitteita, jotka liittyvät yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen, raportoinnin yhdenmukaistamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Suurten konsernien ja finanssialan toimijoiden näkökulmasta katsottuna esitetyssä selvityksessä on kuitenkin useita keskeisiä puutteita, jotka liittyvät erityisesti kustannusarvioihin, tietoturvaan, kansainvälisiin yhteensopivuuskysymyksiin sekä erityisesti toteutuksen aikatauluun.
- FA toteaa, että esitetty aikataulu on erittäin haastava erityisesti suurten yritysten ja finanssialan toimijoiden osalta, koska näiden voi olla haastavaa saada oikeanlaista tietoa oikeassa muodossa – erityisesti kansainvälisten konsernien osalta tai sivuliikerakenteessa. Esitetty aikataulu on haastava myös tarvittavien järjestelmämuutosten implementoinnin sekä uusien prosessien kehittämisen ja implementoinnin takia.
- Kireä aikataulu ja suuret lähiajan satsaukset verohallinnon järjestelmiin veisivät pois resursseja yritysten muista investoinneista, joten niiden nopea läpivienti ei varsinkaan tässä epävarmassa suhdannetilanteessa tunnu perustellulta.
- FA korostaa, että VirTa-projektin mukanaan tuomat kustannukset finanssialan toimijoille olisivat huomattavat. Ehdotettu muutos olisi erityisen hankala ja kallis toteuttaa finanssialan toimijoille, joilla on paljon erilaisia monimutkaisia tietojärjestelmiä eri kehitysvaiheissa - myös legacy-järjestelmiä, joihin ei ole yksinkertaisia sisällyttää Verohallinnon tietopyyntöjä. Finanssialan taloushallinnon monimutkaisuus on huomioitu muun muassa Tanskassa, jossa finanssialan toimijat on suljettu digitaalisen ilmoittamisvelvoitteen ulkopuolelle.
- FA huomauttaa, että tällä hetkellä selvityksestä puuttuu selkeä laskelma kustannuksista ja hyödyistä, minkä tarve on erityisen korostunut. Kustannusarvioissa olisi huomioitava muun muassa se, että työeläkeyhtiöiden osalta hankkeen kulut tulisivat eläkejärjestelmän kustannettaviksi, mikä ei ole kansantaloudellisesti järkevää.
- Kokonaisuutena FA katsoo, että selvitys ei tällä hetkellä anna riittävän realistista pohjaa velvoittavan järjestelmän rakentamiselle yrityksen ja erityisesti finanssialan yrityksen näkökulmasta.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

1 Keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuus

1.1 Huomiot keskitetyn tiedonvälityksen toteutettavuudesta

Lausuttavana olevassa selvityksessä olennaisena osana on viranomaisten käyttöön tarkoitetun keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän rakentaminen, siihen liittyvän toimintaympäristön suunnittelu ja ympäröivän lainsäädännön luominen pakottavana kaikille arvonlisäverovelvollisille toimijoille Suomessa. Kyse on siis erittäin mittavasta hankkeesta. Suunnittelulle kokonaisuudelle on määritelty tavoitteet, joilla saavutettaisiin lukuisia hyötyjä muun muassa prosessien sujuvoittamisen kautta.

Ilmoitusvelvollisia olisivat kaikki kirjanpitovelvolliset sekä arvonlisäverovelvolliset muistiinpanovelvolliset – mukaan lukien yritykset, yhdistykset, säätiöt ja julkisyhteisöt.

Huomioitavaa on, että selvityksessä julkisyhteisöiltä ja viranomaisilta ei edellytetä tietojen käyttämistä vaan ne voisivat yhä vaatia erillistä raportointia samoista tiedoista tai tiedoista, jotka voitaisiin linkata tässä yhteydessä. Lisäksi finanssialan toimijoiden osalta on huomioitava, että ne raportoivat eri tahoille, kuten Finanssivalvonnalle, Suomen Pankille, European Banking Authoritylle (EBA), EKP:lle, Eläketurvakeskukselle ja Työeläkevakuuttajille (Tela) kirjanpitoon perustuvaa dataa, joten selvityksessä tavoiteltu kansallinen yhden luukun periaate ei tule niiden osalta toteutumaan, vaan finanssialan toimijoille kyse olisi vain yhdestä uudesta raportointiväylästä.

1.1.1 Käytännön haasteita liittyen selvityksen muihin velvoitteisiin

Selvityksessä esitetyssä toteutuksessa viranomaisten tarvitsemat tiedot kerättäisiin suoraan taloushallinnon järjestelmistä. Kuitenkin selvityksessä todetaan, että Suomessa toimivien yritysten ja muiden organisaatioiden taloushallinnon prosessit ja järjestelmät vaihtelevat yrityksen koon ja toimialan mukaan, eikä yritysten ja organisaatioiden taloushallintojärjestelmissä olevan tiedon rakennetta, eikä tietosisältöä ole lain tasolla vakioitu.

Selvityksessäkin esitettyä taustaa vasten ensisijainen tavoite tietojen keruumallista ei FA:n mukaan vaikuta realistiselta, ja on todennäköistä, etteivät kaikkien yritysten taloushallintojärjestelmät tule tukemaan automaattista tiedonsiirtoa. Teknisten vaatimusten tulisi olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään ja niiden käyttöönotossa tulisi huomioida yritysten erilaiset tekniset valmiudet sekä tarjota riittäviä siirtymäaikoja ja ilmoittamisen vaihtoehtoja. Koska suurimmaksi osaksi suunnitelmaan liittyvät yritysten kehitystarpeet tulisivat tehtäväksi lainsäädännön velvoittamina, tarjolla tulee olla kaikille yrityksille kustannustehokkaita vaihtoehtoja. Lisäksi on huomioitava, että ehdotettu kireä aikataulu ja suuret lähiajan resurssisatsaukset verohallinnon järjestelmiin veisivät pois resursseja yritysten muista investoinneista, joten niiden nopea läpivienti ei varsinkaan tässä epävarmassa suhdannetilanteessa tunnu perustellulta.

Selvityksessä visioidaan tapahtumakohtaisen tiedon hyödyntämisestä viranomaisen päätöksenteossa ja sen myötä laskun tietosisältöön tulevasta uudesta verokäsittelyä koskevasta tietotarpeesta. Selvityksessäkin todetaan, että nykyisin tällaista tietoa ei käsitellä liiketapahtuman hetkellä ja tiedon sisällyttäminen liiketoiminnan tositteseen edellyttäisi mahdollisesti muutoksia kaupankäynnin prosesseihin. Tiedon käsittely liiketapahtuman hetkellä edellyttäisi muutoksia myös kaikkiin niihin yrityksen

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

järjestelmiin, joissa käsitellään liiketapahtumia. Laajat muutostarpeet olisivat huomattavia siinäkin tapauksessa, että tarve kohdistuisi vain ostolaskuihin, käteistapahtumiin, luottokorttitapahtumiin ja liikematkustukseen.

Kaiken kaikkiaan vaatimus laskun tietosisällön verokäsittelyä koskevasta tiedosta, johtaisi todella laajoihin muutostarpeisiin laskutusjärjestelmiin, laskujen käsittelyjärjestelmiin, xml-data vaatimuksiin ja muutostarpeen myötä kasvaviin kustannuksiin, sekä mahdollisesti manuaalisen työn lisääntymiseen, ainakin ensi vaiheessa.

Käytännön toteutushaasteeksi voisi FA:n mukaan nousta se, jos tapahtumakohtaisia digitaalisia tietoja vaadittaisiin ilmoittamaan yritysten välisten laskutietojen lisäksi myös käteiskaupassa ja kuluttajakaupassa käytetyistä tositteista.

Tapahtumakohtaisten kirjanpilotietojen toimittaminen Verohallinnolle merkitsisi siirtymistä tavoitetta kohti yritysten reaaliaikaisempaa verotusta ja tehokkaampaa valvontaa. **Yrityksille tämä tarkoittaisi merkittäviä muutoksia taloushallinnon järjestelmiin ja prosesseihin sekä lisääntynyttä hallinnollista taakkaa.** Yritysten lopullinen veronalainen tulos valmistuu kuitenkin aina verovuoden päättyessä tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Digitaaliseen viranomaisraportointiin suunniteltu tietojen uusi korjausvelvollisuus keskitetyssä tiedonvälitysjärjestelmässä nostaa myös huolen yritysten hallinnollisten velvoitteiden lisääntymiselle. **Yritysten hallinnollisen taakan kannalta olisi tärkeää, että korjausvelvollisuus toteutettaisiin mahdollisimman kevyellä ja selkeällä menettelyllä, joka kuitenkin varmistaisi tietojen luotettavuuden.** Korjausvelvollisuudessa tulisi ottaa huomioon ainakin korjausvelvollisuuden rajaaminen olennaisiin tietoihin, selkeät ja kohtuulliset korjausten määräajat, yksinkertainen korjausprosessi ja mahdollisuus ilmoittaa havaitsemistaan virheistä sanktiotta.

Selvityksessä esitetään vaatimuksena, että tietojen oikea-aikainen ilmoittaminen olisi tärkeää, jotta tiedon hyödyntäjät saisivat tiedot omaa toimintaansa varten oikeaan aikaan, ja että tämän vuoksi ilmoitusvelvolliselle tulisi määrätä seuraamuksia, jos tietoja ei anneta laissa säädettyssä ajassa ja säädetyllä tavalla.

Seuraamusjärjestelmästä ei ole kuitenkaan selvityksessä annettu tarkempaa tietoa. Seuraamusjärjestelmä ilmoitusvelvollisuuden tehosteena vaatisi tasapainoista lähestymistapaa, jossa huomioidaan sekä tiedon oikea-aikaisuuden tarve että yrityksille aiheutuva hallinnollinen taakka ja ehdottomasti siirtymäaika.

Suunniteltu muutos, jossa arvonlisäveroilmoitukset annettaisiin keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän kautta Verohallinnolle, aiheuttaisi erityisiä haasteita osittain arvonlisäverollisille keskinäisille kiinteistöyhtiöille. Keskitetyn järjestelmän tulisi pystyä käsittelemään kiinteistöyhtiön jakoperusteet verollisen ja verottoman toiminnan välillä sekä kiinteistöinvestointien tarkistusmenettelyn edellyttämät tiedot. Muutos edellyttäisi todennäköisesti kiinteistöyhtiöiltä merkittäviä muutoksia taloushallinnon prosesseihin ja järjestelmiin, jotta ne pystyisivät tuottamaan keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän edellyttämät tiedot oikeassa muodossa.

Digitaalisen viranomaisraportoinnin tavoitteena olisi, että mahdollisimman suuri osa tuloverotuksen verokannanotoista tehtäisiin tilioinnin yhteydessä. Tietosisältölistausta sellaisenaan kirjanpidossaan käyttävät yritykset voisivat siten raportoida valtaosan

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

veroilmoituksen tiedoista suoraan ohjelmistostaan ilman erillistä tietojen viemistä lomakkeille. Alustavien arvioiden mukaan järjestelmätoimittajat tarvitsisivat lain antamisen jälkeen ainakin noin kaksi vuotta siirtymäaikaa kirjanpidon tietojen osalta uudistuksen aiheuttamien järjestelmämuutosten toteuttamiselle.

Järjestelmätoimittajien valmiudet muutostarpeiden toteuttamiselle vaihtelevat, eikä kyse ei ole pelkästään järjestelmämuutoksista, jolloin siirtymäajan tulee olla huomattavasti pidempi.

Selvityksessä todetaan kirjanpitoaineiston arkistointia kuvaavassa osuudessa, että rakenteinen muoto on edellytys tietojen automaattiselle ja koneelliselle käytettävyydelle sekä laadukkaiden tarkistusten tekemiselle. Tämä nostaa huolen siitä, että tuleeko uudistuksen myötä yrityksille velvoittavana vaatimuksena järjestää kirjanpitoaineiston arkistointi rakenteisessa muodossa. Tätä vaatimusta ei ole nykyisessä kirjanpitolaissa, eikä Kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa. Sähköisen arkistoinnin projektit ja toteutukset ovat nykyiselläänkin haastavia, visoitu vaatimus olisi käytännön toteutushaasteen lisäksi myös huomattava kustannushaaste sekä juridinen haaste.

Selvityksessä nostetaan esiin viranomaisten tarve saada tietoa tarkemmalla tietotasolla kuin nykyisin on saatavilla. Jos viranomaisten käytettävissä olisi nykyistä tarkemmat ja osin ajantasaisemmat tiedot niin viranomainen pystyisi paremmin ottamaan huomioon esimerkiksi toiminnan kausivaihtelut ja muut toiminnassa tapahtuneet muutokset. Samalla lakisääteinen tehtävä, päätös tai muu käsittely perustuisi nykyistä laadukkaampaan ja ajantasaisempaan tietoon. Viranomaisten tulisi kuvata tarkemmin käyttötarpeiden perustelut, vaade herättää ajatuksen ainoastaan reaaliaikaisesta kaiken kattavasta viranomaisvalvonnasta, jolloin tiedon saajan hyöty ja tiedon tuottajan tiukat velvoitteet voivat muodostaa suuren ristiriidan.

Vaatimusten toteutuessa kirjanpito- ja verovelvollisella tulee aina olla aikaa tarkistaa viranomaisille antamansa tiedot, kiire ei saa mahdollistaa esim. väärinkäytöksiä. Lisäksi reaaliaikaisuustavoitteeseen voi tulla käytännön haasteita resurssien allokoinnissa.

Tavoite, että tieto on rakenteisessa, vakioidussa muodossa ja tietosisällöt olisi harmonisoitu ja yhteiskäyttöisiä, ei ole realistinen. On havaittu jo PRH:n digitilinpäätöshankkeessa, että hyvin pienen yritysjoukon tilinpäätösten muuttaminen rakenteisesti vakiomuotoisiksi on vuosien työ ja kallis hanke.

FA korostaa sitä, että kirjanpidon ja verotuksen välisten erojen takia (jaksotuserot, poistot jne.) kirjanpidosta ei tulla saamaan läheskään kaikkia veroilmoitukselle tarvittavia tietoja. Verohallinnon pitäisi luoda muistiinpanotiedoille kattavat pohjat, minkä toteutuminen on epätodennäköistä. Kirjanpito ja verotus tulisi sen vuoksi yhtenäistää ennen kuin verotietoja voidaan suoraan ottaa kirjanpidosta.

Finanssialan toimijoilla on lakisääteisiä tilikarttoja, jotka eroavat ns. tavallisten kirjanpitovelvollisten käyttämistä tilikartoista. Tällaiset lakisääteiset tilikartat tulisi saada vakiotilikartaksi. Jos alareskontrat ovat käytössä (mikä on ymmärtääksemme yleistä esimerkiksi työeläkeyhtiöillä) tulisi sekä erillisten alareskontrien että pääkirjan osalta järjestelmiä modifioida niin, että saamme vaaditun tili/transaktio/dimensiodatan pääkirjaan. Raportointi yhteiseen VirTa tietokantaan tapahtuisi pääkirjalta. Lisäksi

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

seurantakohteiden (dimensioiden) tulisi olla mahdollisimman valmiiksi määriteltynä heti alkuvaiheessa.

1.1.2 Arvonlisäverotukseen liittyviä huomioita

Raportissa kerrotaan uuden raportointimallin vähentävän yritysten hallinnollista taakkaa ja tuovan kustannussäästöjä kansantalouden tasolla jo seuraavana vuonna käyttöönotosta. **Raportissa ei ole kuitenkaan konkreettisesti kuvattu yhtään nykyistä arvonlisäveron raportointivelvoitetta, joka todellisuudessa poistuisi ja toisi siten yrityksille kuvattua kaltaisia helpotuksia.** Raportissa on kuvattu ViDA:n tuomien muutosten vaikutusta, mutta ne eivät liity tähän VirTa-hankkeeseen, vaan toteutuvat erillään siitä. **Arvonlisäverotuksen osalta raportissa kuvailut muutokset eivät FA:n mukaan toisi mitään kustannussäästöjä vaan ainoastaan uusia kustannuksia muutokseen ja lisäraportointiin liittyen.**

Vaikka verkkolaskujen tietovirran tietosisältö olisi raportin mukaisesti ViDA:n digitaalisen alv-raportoinnin vaatimusten mukainen, tämä koskisi laskuja vain Vidan laajuudessa. Rahoituslaskulla on paljon verottomia myyntejä, joista ei anneta laskuja. Iso osa näiden veloituksista tapahtuu suoraveloituksena, näiden osalta tositteena asiakkaalle toimii kuukausittainen tiliote. Tilikohtaisesta summatasoisesta datasta ei pysty poimimaan tietoja näiden osuudesta tai muutoinkaan määrittelemään verottomien tai verollisten (ja eri verokantojen alaisia) myyntien määriä.

VirTa-selvityksessäkin kuvattut tietosisällöt vastaavat käytännössä nykyisen arvonlisäveroraportin tietoja (sisältäen uutena tilitiedot), joita ei tuoteta tilien saldojen perusteella vaan omana raporttinaan arvonlisäverokoodien avulla. Myynnit ja ostot ovat kirjanpidossa eri tileillä niiden luonteen, ei arvonlisäverokäsittelyn mukaisesti. VirTa ei siten tältä osin toisi yrityksille mitään helpotuksia, ainoastaan uuden velvollisuuden raportoida tiedot rajapinnan kautta, mikäli OmaVeron kaltainen palvelu ei olisi enää käytössä. Jos taas tiedot annettaisiin sähköisen asiointipalvelussa nykyiseen tapaan, kyseessä olisi ainoastaan raportin/raportointitavan muutos, joka tuo muutoksena vain ylimääräisiä kustannuksia.

Raportissa on ehdotettu, että jatkossa uusina tietoelementteinä arvonlisäveroilmoituksella olisivat esimerkiksi kirjanpidon tietosisältölistauksen tili ja sen nettosumma. **Kun myynnin ja ostojen tilit sisältävät kukin sekä verottomia, arvonlisäveroryhmän sisäisiä, että verollisia (eri verokantojen alaisia) myyntejä ja ostoja, näiden tietojen perusteella ei olisi, toisin kuin raportissa väitetään, mahdollista päätellä yhtään mitään siitä, mistä toiminnasta raportoitava arvonlisävero koostuu.** Tiedot eivät tällöin olisi myöskään arvonlisäverodirektiivin 250, 251 ja 260 artiklan tarkoittamia suoritettavaa tai vähennettävää veroa tai veron perustetta koskevia tietoja.

Raportissa ei huomioida mitenkään arvonlisäveroryhmiä. Ryhmään kuuluvilla yhtiöillä on käytössä useita eri kirjanpitojärjestelmiä. Monessa ryhmässä on myös keskenään kilpailevia yhtiöitä, jolloin kaikkien tietojen toimittaminen suoraan toisen yhtiön järjestelmiin ei ole mahdollista. Raportoitavia tietoja ei voida yhdistää suoraan järjestelmistä, jolloin nykyistä raportointimallia muuttamalla ei ole saatavilla mitään hallinnollisia tai taloudellisia säästöjä, ainoastaan lisää kuluja ja byrokratiaa. Ryhmän ilmoittaja ei myöskään pystyisi toimittamaan tietoja kirjanpidon tileistä tai niiden nettosaldoista, joten raportointia olisi tältä osin välttämätöntä muuttaa.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Raportissa ei ole myöskään huomioitu vakuutusyhtiöiden korvaustoiminnassa sovellettavaa mallia, mitä käsitellään tarkemmin jäljempänä.

FA:n mukaan tulee huomioida, että ehdotuksen implementointi arvonlisäverotuksen osalta aiheuttaa kustannuksia sekä merkittävää epävarmuutta nykyisten, asiakasystävällisten ja kansantaloudellisesti tehokkaiden, liiketoimintaprosessien kannalta. Raportointivelvollisuus ja alv-vähennysten toteuttaminen pitää selkiyttää ehdotuksessa. FA:n mukaan olisi välttämätöntä löytää kustannustehokas tapa välittää tietoa niistä järjestelmistä, jotka eivät käsittele tai erittele automaattisesti vähennyskelvotonta arvonlisäveroa (bridging-ohjelma).

FA korostaa, ettei transaktiokohtainen raportointi eikä ViDAn ostajaraportointi voi koskea toimialaa, joka toimii arvonlisäverottomassa / vähennyskelvottomassa liiketoiminnassa.

Kansainvälisille konserneille tällainen kansallisen säännösten ja menettelyiden luominen lisää hallinnollista taakkaa sietämättömällä tavalla. **Menettelyä voidaan pitää yhteismarkkinan periaatteiden vastaisena, koska se luo erilaisia jäykkiä, jokaisessa jäsenvaltiossa eroavia, käytänteitä eikä helpota etabloitumista markkinalle.**

1.1.3 Selvityksessä asetettuihin vaatimuksiin liittyviä yleisiä juridisia haasteita

Selvityksessä ehdotetaan merkittävää määrää vaatimuksia ilmoitusvelvolliselle, keskitettyyn tiedonvälitysjärjestelmään ilmoitettavien tietojen ilmoittamiseen ja ilmoittamisen tapaan, joissa tulisi soveltaa keskitetystä tiedonvälitysjärjestelmästä annettua lakia. Tiedon hyödyntäjille jätetään enemmän vapauksia todeten, että tiedon hyödyntäjät soveltaisivat omia lakejaan tiedon käyttötarkoituksen mukaisesti. Tiedon hyödyntäjillä olisi esimerkiksi oikeus pyytää ilmoitusvelvollisilta puuttuvia tietoja tai selvityksiä siten kuin näistä menettelyistä on muualla laissa säädetty. Puuttuvat tai virheelliset tiedot tulisi antaa keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän kautta. On mahdollista, että ilmoitusvelvollisille kohdennettujen selvityspyyntöjen määrä tulisi tätäkin kautta kasvamaan. **Konkreettiset määrittelyt tiedon hyödyntäjien käyttötarkoituksen mukaisesta lakien noudattamisesta olisi FA:n mukaan tarpeen kuvata kokonaisvaltaisemmin.**

Finanssialan toimijoiden muutoinkin laajoihin raportointivaatimuksiin ei voi keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän myötä syntyä rinnakkaisraportointia, jossa raportoitaisiin eri tahoille osin päällekkäisiä asioita. **Sääntelyssä on FA:n mukaan otettava kantaa mikä sääntely ajaisi minkäkin sääntelyn yli, kuitenkin huomioiden, ettei sääntely voisi ajaa finanssisektorin raportointivaateiden yli.**

Selvityksessä ei ole vielä lainkaan huomioitu rahoitus- ja vakuutuslalla olevaa mahdollista muodostaa verovelvollisuusryhmä, eikä mainintaa, miten järjestelmä tukee näiden alojen erityispiirteitä.

Selvityksessä tulisi olla tunnistettu ja esitetty kattavasti kaikki ne nykyiset yrityksen taloudellista toimintaa säätelevät lait ja niiden kohdat, jotka tulisivat keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän käyttöönottoon liittyvien vaatimusten myötä muuttumaan.

Selvityksessä tulisi pohtia ja kuvata selkeästi myös governance asiat esim. rajapinnassa syntyvien virheiden osalta. **Digitaalisesti siirretyn datan**

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

tarkastaminen keskitetystä viranomaisraportoinnin järjestelmästä näyttäisi FA:n käsityksen mukaan tuovan ilmoittajavelvollisille yhden työvaiheen lisää, kun lähetetyn aineiston lisäksi tulee tarkastettavaksi viranomaisen vastaanottama aineisto.

1.1.4 Tietoturva, tietosuoja, liikesalaisuudet ja sisäpiirisääntely

Selvityksessä mainitaan, että ilmoitusvelvollisen olisi annettavat tiedot keskitettyyn tiedonvälitysjärjestelmään mahdollisten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä. **Keskitetty järjestelmä, jossa tietoja annetaan salassapitosäännösten estämättä, voi heikentää verovelvollisten tietosuojaa ja oikeusturvaa sekä lisätä tietojen väärinkäytön riskiä.** Siitä miten suunnitelman toteutuksessa huomioidaan tietosuojalainsäädäntö, tietojen käyttötarkoituksen mahdollinen laajentuminen, mahdolliset oikeusturvaongelmat ja tietojen hallintaan liittyvät riskit ja niiden hallinta tulisi kuvata kattavasti. **Erityisesti käyttötarkoituksen laajentuminen viranomaisen tarpeen mukaan on huolestuttavaa, käyttötarkoituksen laajentamisen mahdollisuus tulee olla kielletty.**

Selvityksessä kuvataan, että tietoja säilytettäisiin keskitetyssä tiedonvälitysjärjestelmässä, jotta ajallisesti erilaiset tietotarpeet saataisiin täytettyä, eikä tietoja tarvitsisi kysyä yritykseltä uudelleen eriaikaisiin tietotarpeisiin. Se mitä nämä eriaikaiset tietotarpeet olisivat tulisi määritellä tarkasti. Tietojen käyttö muuhun kuin alkuperäiseen tarkoitukseen ei herätä luottamusta. Selvityksessä tulee esittää tiedonvälitysjärjestelmässä säilytettävien tietojen säilytysajat ja niiden perustelut, sekä tietojen käyttötarkoitukset GDPR:n mukaisesti.

Verotarkastuksen kohdistumiselle taaksepäin on määritelty selkeät aikarajat Suomen lainsäädännössä. Selvityksessä tulisi olla kuvattuna se, jos näihin aikarajoihin suunnitellaan muutoksia.

Kerättyjen tietojen käyttötarkoituksen laajentuminen alkuperäisestä ei saa olla mahdollista. Se voisi mm johtaa yritysten liikesalaisuuksien vaarantumiseen. Yrityksille tulisi olla selvää, mihin kerättyjä tietoja käytetään. Selvityksissä tulisi ottaa kantaa tietosuoja- ja tietoturvakysymysten korostumiseen, kun yksityiskohtaisia liiketoimintatietoja siirrettäisiin kattavasti viranomaisille.

Selvityksessä tulisi olla tarkasti kuvattu, miten huolehditaan verovelvollisen tietosuojasta ja oikeusturvasta, sekä hallitaan mahdollisia väärinkäytön ja tietojen hallinnan riskejä, kun keskitettyyn järjestelmään veloitetaan antamaan yrityksen tietoja kattavasti salassapitosäännösten estämättä.

Järjestelmän tulisi olla läpinäkyvä siten, että ilmoitusvelvollisella olisi mahdollisuus nähdä mihin käyttötarkoitukseen lähetettyä tietoa käytetään.

FA tuo esille huolen siitä, miten tietoturva ei-julkisen tiedon osalta järjestettäisiin. Esimerkiksi pörssiyhtiöiden kohdalla taloudellisen tiedon ennakointi paljastuminen voi aiheuttaa merkittäviä seurauksia. Erityisen tärkeä on varmistaa, kuka tietoon pääsee käsiksi ja milloin. Tämä saattaa aiheuttaa merkittäviä haasteita niin yritysten kuin viranomaisten tiedonhallintaan ja kontrolliin.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Suurille konserneille taloustiedot ovat keskeinen osa liikesalaisuuksia, ja niiden keskittämiseen liittyy merkittäviä riskejä, joita selvitys käsittelee FA:n mukaan aivan liian yleisellä tasolla.

Keskitetty tiedonvälitysjärjestelmä muodostaisi kansallisesti erittäin merkittävän tietoturvainfrastruktuurin, jonka suojaamisen vaatimukset ovat poikkeuksellisen korkeat. FA:n mukaan selvityksessä ei ole riittävästi arvioitu esimerkiksi:

- tietovuototilanteiden vaikutuksia ja vastuita
- kriittisten liikesalaisuuksien käsittelyä (esim. segmenttikohtainen kannattavuus, transfer pricing -tiedot)
- tiedon minimointiperiaatteen toteutumista

1.1.5 Vakuutusalaan liittyviä huomioita

Finanssialan toimijoiden toiminnan (mm. arvonlisäverottomuus sekä toimiminen erityisen yksityiskohtaisesti säännellyillä aloilla) erityislaatu tulisi FA:n mukaan huomioida mahdollisia tulevia ratkaisuja tehtäessä. Esimerkiksi Tanskassa on päädytty siihen, että finanssialan toimijat on suljettu digitaalisen ilmoittamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Tällaista tulisi FA:n mukaan harkita myös Suomessa.

Alan toimijoiden erityispiirteitä tuodaan seuraavaksi esille vakuutusyhtiöiden osalta.

Yleiset huomiot

Selvityksessä on avoimia asioita esim. tietosisältöjen osalta. Uudistuksen vaatimaa työmäärää ei voi arvioida eikä kehitystyötä aloittaa ennen kuin tarkka sisältö on käytettävissä. Uudistus koskee useita järjestelmiä ja työtä varten on varattava yhtiöiden resursseja, jotka on varattava työtä varten ajoissa.

Työhön kuluvaa aikaa ja sen kustannuksia on mahdoton arvioida ennen kuin uudistuksen tarkempi sisältö on määritetty. Myös sen vaatimat resurssit voidaan varata tämän jälkeen.

Vakuutusyhtiölle kyse ei ole vain tietojärjestelmistä, erityisesti korvausjärjestelmistä, vaan myös liiketoiminnan prosesseista ja raportoinnin vaikutusta niihin. Jäljempänä selvitetään tämän raportoinnin ja erityisesti transaktiokohtaisen raportoinnin korvausten maksuun aiheuttamia ongelmia.

ViDA

ViDA-direktiivin mukainen lähes reaaliaikainen raportointi alkaa 1.7.2030. Tällä hetkellä viranomaisten selvitystyö on käsittänyt EU:n e-standardilaskun kehittämisen, jota seuraa mm. kansallisten e-laskumallien päivittäminen ja sen vaatima ohjelmistotyö.

DRR mallia ei tiedäksemme vielä määritetty, joten ohjelmistotoimittajat eivät ole päivittäneet tuotteitaan. Samoin on ratkaisematta mahdollinen kansallinen vaatimus ostolaskujen päivittämisestä.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Vakuutusyhtiökonsernissa raportoitavien arvonlisäverollisten myyntilaskujen määrä on rajallinen: se käsittää lähinnä riskienhallintapalveluja tai konsernin sisäisiä veloituksia. Osa sisäisistä veloituksista voi lisäksi olla arvonlisäverottomia pää- ja sivuliikkeen välisiä transaktioita, joita ei tule raportoida. Tärkeätä on huomioida vähäisestä määrästä huolimatta raportoinnin vaikutus prosesseihin: laskutus tulee tehdä vaaditussa aikataulussa, korjaus- ja koontilaskukäytänteet sekä itse raportointi. Tähän odotamme ulkopuolisten palvelutuottajien tekävän tarvittavat ohjelmistoratkaisut.

Merkittävää on myös varmistaa eri EU valtioiden operatiivisten säännösten yhdenmukaisuus, jotta samaa järjestelmää käyttäviä konserniyrityksiä koskevat säännökset ovat yhdenmukaiset ja siten ratkaistavissa samalla ohjelmistoratkaisulla.

Osassa¹ korvausprosesseista kyse on vakuutuskorvauksen suorittamisesta maksamalla asiakkaan laskun tyypillisesti arvonlisäverolla (verollista toimintaa harjoittavat asiakkaat) ja omavastuusuudella tai vastaavilla erillä vähennettynä. Asiakas maksaa itse arvonlisäveron ja omavastuun osuuden laskuttajalle. Prosessissa tulee varmistaa, että raportointi toimii oikein ja oikea taho suorittaa raportoinnin oikeasisältöisenä. Se, että vakuutusyhtiö suorittaa korvauksen suoraan palveluntarjoajalle, on asiakkaan kannalta tärkeää esim. heidän likviditeettinsä turvaamiseksi.

Vakuutusyhtiöt ostavat myös vahinkopalveluita omaan lukuunsa. Niistä osasta suoritetaan käänteinen arvonlisävero ja osa on Arvonlisäverolain 44 § 2 momentin mukaisesti Suomessa arvonlisäverottomia. Tältä osin palveluntuottajan raportointi eroaisi ostajan raportoinnista.

Käänteisen arvonlisäverovelvollisuuden piirissä olevia laskuja käsitellään korvausjärjestelmissä manuaalisesti ja tieto siirretään vastaavasti manuaalisesti arvonlisäveroilmoitukselle. ViDAn myötä mahdollisesti edellytettävä ostajaraportointi on haastavaa toteuttaa järjestelmissä, jotka pääasiallisesti käsittelevät verottomia tapahtumia.

Verotus

Tuloverotus

Tuloverotuksen kannalta problematiikka liittyy tuloslaskelman ja taseen tietosisältöjen linkittämisestä. Tätä kommentoimme tämän vuoksi lähinnä kirjanpidon kannalta. Näiden osalta huomioitavaa on Finanssivalvonnan säätämä erilainen tuloslaskelma- ja tasekaava vakuutusyhtiöille. Erityishuomiota vaativat myös sivuliikerakenteessa toimivat yhtiöt, jotka usein noudattavat kirjanpidossaan emoyhtiön kotivaltion mukaista tilikarttaa, eikä tyypillistä sivuliikkeen kotivaltiossa sovellettavaa tilikarttaa.

Arvonlisäverotus

Esityksessä ehdotetaan, että ALV tiedot tuotetaan arvonlisäveroilmoitusta varten suoraan taloushallinnon järjestelmistä, eikä manuaalisena lomaketäytönä. Tämä toimisi seuraavasti:

¹ Yllä kuvatun korvausjärjestelmän lisäksi osa korvauslaskuista liikkuu erillisissä järjestelmissään.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

- Yritys hyväksyy ja lähettää järjestelmän muodostamat ALV tiedot keskitettyyn palveluun.
- Tiedot välitetään sieltä Verohallinnolle ja muille viranomaisille.
- Nykyinen ALV ilmoitus (4001) poistuu vaiheittain, kun tiedonvälitys vakioituu.
- Raportointisyklit (kk/kv/vuosi) säilyvät, mutta sisältö muodostuu suoraan rakenteisesta datasta.

Kirjanpidon tilitasoiset summatiedot (suppea tietosisältö)

Keskeinen ALV raportoinnin tietolähde.

Raportoidaan vain summamuotoisena, ei tapahtumatasolla.

Sisältää:

- Kirjaustilin nimi, myynnit ja ostot verokannoittain
- Veron perusteet
- Suoritettava ja vähennettävä arvonlisävero
- 0 verokannan alainen liikevaihto (verollinen 0 %)
- Huom: verotonta liikevaihtoa ei raportoida.

Kirjaustileihin liittyen on huomioitava se, että vakuutusyhtiöt eivät tyypillisesti käytä standarditilikarttoja, joten eri verovelvollisten toimittamien tietojen yhtenäistäminen ei ole tältä osin mahdollista. Myös tässä kohtaa on huomioitava sivuliikkeiden ja muidenkin kansainvälisten yritysten ja konsernien tietojärjestelmät, joiden tulee palvella usean valtion vaatimuksia yhdellä yhtenäisellä rakenteella. Tiedot tuotetaan yrityksen tilikartan vakioitujen ALV koodien perusteella (esim. 25,5 %, 13,5 %, 10 %, 0 %). ALV-koodit vakioidaan keskitetysti tätä varten. Omaisuudenluovutukset ja kansainvälisen kaupan tilanteet, joista ei ole lähtökohtaisesti edellä tarkoitettuja verkkolaskuja, ovat täydennettäviä tietoja.

Lähtökohtaisesti finanssialalla käsitellään paljon muita kuin verkkolaskuja eikä järjestelmää voi ainoastaan niiden käsittelyn varaan perustaa.

Käytännössä esim. nykyistä ilmoituksen kenttää vastaa useampi kirjanpidon tili.

Esityksessä mainitaan myös, että reaaliaikaista transaktiokohtaista arvonlisäveroilmoitusta selvitetään. Edelleen tahtotilana on ollut, siirtyminen pakolliseen e-laskutukseen B2B tilanteissa myös kotimaisten transaktioiden osalta. Kolmansien maiden transaktiot jäävät tässä tapauksessa osin manuaalisiksi eivätkä niiden laskut välttämättä täytä raportoinnissa edellytettäviä standardeja.

Selvitys ei huomioi verovelvollisuusryhmiä: miten niiden raportointi järjestetään. Yksityiskohtaisista kirjanpidon tiedoista voi myös saada sellaista tietoa, mitä pidetään nykyisin muun lainsäädännön mukaisesti luottamuksellisena ja kuukausittain raportoituna avaa yhtiön liiketoimintaa epätoivotulla tavalla ulkopuolisille, joten sisäpiiriä koskeva sääntely tulee huomioida.

Vakuutustoiminta ja raportoitava arvonlisävero

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Vakuutustoiminta on arvonlisäveroton toimiala. Verottoman myynnin ohella vakuutusyhtiöllä on tyypillisesti ostoja, jotka ovat vähennyskeltottomia.

Tämän selvityksen ja nykyisen arvonlisäveroilmoituksen perusteella olemme tunnistanee seuraavia raportoitavia:

- Arvonlisäverollinen myynti
- Riskienhallinta palvelut
- Sisäiset palveluveloitukset
- Kustannusten jako
- IT palveluiden myynti (franchising yrittäjät)
- Vahinkotavaran myynti (normaali- ja marginaalivero)
- Suoraan vähennyskelpoinen arvonlisäverollinen myynti
 - Jaettavat kustannukset
 - Toisen puolesta maksetut, edelleen veloitettavat laskut
 - Yksittäiset, suoraan verolliseen toimintaan hankitut, palvelut
- Käännetyn verovelvollisuuden piirissä oleva osto
 - Ulkomaan palvelu (ja tavara) ostot, käänteinen arvonlisävero
 - Hankinnat
 - Korvaustoiminnan palvelut, verolliset

Laskut liittyvät paitsi kotimaiseen ja yhteisökauppaan, myös kolmansiin maihin liittyviin transaktioihin.

Arvonlisäveroilmoitukseen liittyvät järjestelmät

Vakuutusyhtiöillä on tällä hetkellä käytössään useita (jopa yhdeksän) eri järjestelmää, jotka osallistuvat erilaisten maksettavien laskujen suorittamiseen ja raportointiin, sekä järjestelmä e-laskujen vastaanottoon sähköisten laskujen osalta.

Liikekuluhankintojen laskut sekä muiden kuin vakuutuspalvelujen myyntilaskut

Yhtiön liikekuluhankinnoista suoritettavat maksut ja pääosa arvonlisäverollisista myynneistä (pl vahinkotavara) tapahtuu geneeristen järjestelmien kautta. Oletamme kaupallisten toimijoiden tuottavan niihin järjestelyn edellyttämät muutokset räätälöinnin jäädessä yhtiön tehtäväksi.

Vaadittava raportointi vaatii muutoksia yhtiön tilikarttaan ja tiedon käsittelyprosesseihin, koska edelletyn kaltaista jakoa ei ole käytössä. Yhtiö ei käytä myöskään arvonlisäverokodeja silloin, kun kyse on vähennyskeltottomasta arvonlisäverosta.

Korvausjärjestelmien laskut

Järjestelmät

Korvausjärjestelmistä pääosin suoritetaan verottomia vakuutuskorvauksia yhtiön korjaamoilta ja muilta palveluntuottajilta saamien laskujen perusteella.

Arvonlisäverottomuuden vuoksi monet järjestelmistä eivät käsittele tai kirjaa arvonlisäveroa, vaan tämä on manuaalinen prosessi. Käytössä on järjestelmiä ajalta

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

ennen arvonlisäveron käyttöönottoa Suomessa. Käännetyn verovelvollisuuden mukainen arvonlisäveroraportointi on osin manuaalista eikä tässä selvityksessä vaadittavia tilikarttoja ole.

Käytännössä kaikkien näiden järjestelmien osalta ei ole mahdollista täyttää ehdotettuja vaatimuksia ilman manuaalista työtä.

Järjestelmien, joita ei ole suunniteltu arvonlisäverollista toimintaa ja -raportointia varten, uudistaminen on kallista, ellei mahdotonta. Ne soveltuvat käyttötarkoitukseensa eli verottomien vakuutuskorvausten käsittelyyn ja maksuun erinomaisesti ja lisäksi on luotu toimivat manuaaliset prosessit raporteineen nykyistä ilmoittamista varten. Tällaisista järjestelmistä luopuminen puuttuvan veroraportointitoiminnallisuuden vuoksi on liiketoiminnallisesti kestävämpi. Niissä korvaustoiminnan järjestelmissä, missä e-laskuja ja arvonlisäveroa on automatisoitu, vaadittaisiin myös muutoksia. Tämä kehitystyö on pois muusta kehittämisestä.

Korvaukset

Kuten edellä ViDAa koskevassa arvioissa todettiin, vakuutusyhtiö maksaa huomattavan määrän korvauksia suorittamalla laskun asiakkaan puolesta. Tämä koskee myös yritysasiakkaita, joiden verolliseen ja vähennyskelpoiseen toimintaan lasku liittyy. Korjauspalveluissa palvelun ostajana on aina asiakas.

Ostaja / myyjä -relaatio on asiakas/vakuutettu ja korjaamo, mutta laskun maksamiseen osallistuu vakuutusyhtiö suorittaessaan korvauksen asiakkaan sijaan suoraan korjaamolle.

Käytännössä suoritetaan osa laskusta ja asiakas suorittaa korjaamolle oman osuutensa suoraan (omavastuu, ikävähennys, ei-korvattava osuus ja verollisessa toiminnassa arvonlisäveroa vastaava määrä). Liiketoimintaa harjoittava asiakas kirjaa koko laskun kulukseen, ilmoittaa vähennettävän arvonlisäveron ja kirjaa vakuutuskorvauksen verotettavaksi tulokseen.

Nyt selvitettävässä järjestelyssä asiakkaan tulee erityisesti huomioida nämä tilanteet raportoinnissaan. Manuaalinen työ lisääntyy, koska asiakas ei saa alkuperäistä e-laskua kirjanpitoonsa vaan mahdollisesti vain omaa osuuttaan koskevan laskun. Todettakoon, että korvauskäsittelyn takia laskun kirjaus, maksu ja raportointi voi tapahtua 30 vrk sisällä korvausvaateen (vahinkoilmoitus ja lasku) esittämisestä ja lisäselvitysten jälkeen myös tätä myöhemmin.

Siirryttäessä mahdolliseen transaktiokohtaiseen raportointiin prosessissa tulee varmistaa, että raportointi toimii oikein ja oikea taho suorittaa raportoinnin oikeasisältöisenä. Se, että vakuutusyhtiö suorittaa korvauksen suoraan palveluntarjoajalle, on asiakkaan kannalta tärkeää esim. heidän likviditeettinsä turvaamiseksi. Tämä voi edellyttää esim. sitä, että laskuttaja voi lähettää e-laskun tilaajalle (asiakas) ja laskun kopion e-laskuna vakuutusyhtiölle. Tämän liiketoimen raportointi vaatimusten mukaisesti asettaa laskuttajan omalle laskutusjärjestelmälle merkittävän haasteen. Laskutusjärjestelmät eivät tietäksemme lähtökohtaisesti mahdollista saman verkkolaskun lähettämistä kahteen eri verkkolaskusoihteeseen. Tämän vuoksi transaktiopohjainen raportointi verovelvolliselle ei onnistu, koska he eivät välttämättä saa laskua verkkolaskuna, kun sen (tai osuuden siitä laskusta) maksaa ensin vakuutusyhtiö, jonne verkkolasku toimitetaan.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Liikennevakuutusta varten on olemassa e-laskutuksen käytäntö, jossa kukin osapuoli saa kirjanpitoa varten tarvittavat tiedot, mutta joka ei kuitenkaan palvele automaattisia arvonlisäverokirjauksia. Kaikki laskutusjärjestelmät eivät kuitenkaan tähän kykene. Finvoice 3.0 soveltamisohje auto- ja vakuutusalan laskussa Menettelyssä sekä vakuutusyhtiö että asiakas saa e-laskun. Laskussa lienee se summa, joka on osapuolen maksettava. Asiakkaan laskussa on kuitenkin myös koko kustannus ja sitä vastaava arvonlisävero kirjanpitoa ja arvonlisäveroilmoitusta varten. Lisäksi asiakas saa korvauspäätöksen. Kuten sanottu, tämä edellyttää erityistä kumppanuutta toimiakseen.

Korvauskulut ja vahinkotavaran myynti

Korvausjärjestelmissä käsitellään myös yhtiön omia laskuja. Ne ovat käytännössä vähennyskeltottomia liittyessään verottomaan vakuutustoimintaan. Niistä raportoidaan manuaalisen prosessin avulla käännetty arvonlisävero, mikäli sellainen tulee maksettavaksi eikä se ole AVL 44 § a mom mukaisesti veroton.

Lisäksi raportoidaan vahinkotavaran myynti sekä siihen liittyvät arvonlisäverovähennyskelpoiset kulut (esim. hinauskulut). Sitä varten on luotu oma menettely ja ne raportoidaan vuositasona.

Muita huomioita

Finanssialan yritykset pyrkivät tyypillisesti tekemään yleiskuluvähennyksen arvonlisäverosta arvonlisäverollisen liiketoiminnan suhteessa. Toisin kuin muiden alojen toimijat, joka tyypillisesti oikaisevat arvonlisäverovähennyksiään vähennyskeltottomalla osalla, finanssialan yritykset laskevat vähennykseen oikeuttavan liikevaihdon osuuden ja tekevät sen mukaisen arvonlisäverovähennyksen.

Järjestely ei huomio finanssialan erityispiirteitä ja aiheuttaa niille suuria muutoksia liiketoimintaprosesseihin. Vakuutusyhtiöiden prosessit suurelta osin eivät perustu myynti-osto ketjuun, vaan korvausmaksuihin, jotka eivät ole arvonlisäverotuksessa ostoja. Näin ollen ViDA-raportoinnin ostajavelvoitteiden soveltuminen on ratkaistava erikseen.

Arvonlisäveroraportointiin olisi luotava mahdollisuus toteuttaa se myös kytkennän puuttuessa kirjanpitoon kustannustehokkaalla tavalla, joka ei lisää nykyistä työtaakkaa. Monet yritykset käyvät kauppaa kolmansien maiden kanssa ja samat ongelma koskevat osin niistä saatavia laskuja, jotka eivät ole yhteisön säätelyn (EN16931-standardi) mukaisia.

Erityisen hankalaksi tulee mahdollinen reaaliaikainen transaktiokohtainen raportointi. Ostajan raportointivelvollisuus ViDAn sallimalla tavalla aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia eikä tuota hyötyä. Pienet yritykset saattavat lopettaa yhteisökaupan ja hankinnat siirtyvät kolmansiin maihin.

Selvityksessä ei ole arvioitu kustannusvaikutuksia toimialoille, joiden järjestelmät on rakennettu verottoman toiminnan ympärille. Uusien tilikarttojen ja ALV-koodien käyttöönotto aiheuttaa merkittäviä investointeja, jotka eivät tuo liiketoiminnallista hyötyä.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Julkisyhteisöjen tulee sitoutua käyttämään keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän tietoja, eikä niillä saa olla oikeutta vaatia samoja tietoja erillisillä lomakkeilla tai pyynnöillä.

Tekniset määrytykset (XBRL GL, ViDA-elementit, koodistot) ovat keskeneräisiä, eikä toteutusta voi aloittaa ennen kuin ne ovat valmiita ja testattuja. Tämä työ vaatii isoissa konserneissa aikaa ja aiheuttaa kustannuksia.

Konsernien tulee mukautua useiden jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden vaatimuksiin. Tämä aiheuttaa erityisen taakan niiden toimintaan. Kilpailijat, jotka toimivat pääosin toisenlaisessa säätel-ympäristössä saavat merkittävän kilpailuedun.

- Korvausjärjestelmät on rakennettu käsittelemään verottomia korvauksia ja ehdotetuilla muutoksilla olisi merkittäviä vaikutuksia sille. Tämä toisi mukanaan mm.
 - Merkittäviä kustannuksia (järjestelmämuutokset, prosessi- ja manuaaliryön lisäys)
 - Kasvavia prosessiriskejä, erityisesti ALV-käsittelyn oikeellisuudessa
 - Heikentynyt asiakaskokemus, esimerkiksi mahdolliset maksuviiveet
 - Operatiivisen tehokkuuden lasku
 - Laajat järjestelmäkehitystarpeet, jotka eivät ole suhteessa hyötyihin
- Korvausjärjestelmissä kuten myöskaan vakuutusyhtiön kirjanpitojärjestelmissä ei ole aikaisemmin ollut syytä käsitellä kattavasti ALV:tä eikä ole ALV-koodistoja. Niitä voi ottaa käyttöön ilman suurta uudistusta
- Korvausketju ei tuota e laskuja oikeassa muodossa
- Raportointivastuu ei ole selkeä silloin, kun vakuutusyhtiö maksaa asiakkaan laskun
- Asiakkaan oikeus alv-vähennykseen tulee huomioida eikä korvausprosessin toimivuus saa vaarantua

Ostoreskontra

Vakuutusalan erityispiirre on, että suuri osa maksuista liittyy asiakkaiden vahinkokorvauksiin. Laskut eivät siten kuvaa vakuutusyhtiön omia hankintoja, vaan ne ovat asiakkaille kuuluvia vahingonkorvauksiin liittyviä kustannuksia, jotka vakuutusyhtiö maksaa asiakkaan puolesta. Tämä on vaikuttanut olennaisesti siihen, miten ostoreskontran prosessit ovat kehittyneet.

Historiallisesti maksut ovat olleet prosessin lähtökohta, eikä laskukeskeistä ostoreskontraa ole rakennettu samalla tavoin kuin muilla toimialoilla. Kun yhtiö korvaa asiakkaan vahinkoja suorilla maksuilla, maksuprosessi on ollut keskiössä, eikä laskunhallinta tai ostolaskujen tarkka käsittely ole ollut yhtä keskeinen osa toimintamallia.

Viime vuosina tilanne on muuttunut, koska asiakkaan vahingot ohjataan yhä useammin kumppaneiden korjauspalveluihin, mikä tarkoittaa, että palveluntuottajien laskut on käsiteltävä vakuutusyhtiön ostoreskontrassa, vaikka laskut liittyvät edelleen asiakkaan vahinkoon ja kuuluvat asiakkaalle eivätkä yhtiön omaan kulurakenteeseen. Tämä siirtymä on paljastanut nykyjärjestelmien puutteet.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Myyntireskontra

Tilanne on ostoreskontraa parempi, mutta rakenteet ovat silti hajanaisia. Uudet asiakasvaatimukset, kuten sähköinen laskutus, on otettu käyttöön, mutta maksamisen modernit vaihtoehdot, kuten mobiilimaksut tai korttimaksut, ovat yhä vajavaisesti tuettuja.

Viranomaisvaatimukset

Puuttuva ostoreskontra ja epäyhtenäiset myyntireskontrat vaikeuttavat merkittävästi lakisääteisten raportointien täyttämistä. Näitä ovat esimerkiksi sähköiseen talousraportointiin ja yritysrekisterivaatimuksiin liittyvät raportit. Järjestelmäkehitystä on tehty vuosikymmeniä, mutta useat keskeiset hankkeet ovat venyneet pitkiksi, ja osa vanhoista ratkaisuista on edelleen käytössä ja tulee säilymään pitkälle tulevaisuuteen.

Tilanne alan laajuisesti

Haaste ei ole yksittäinen ilmiö vaan yleinen koko Pohjoismaisessa vakuutusalan kentässä. Vanhat ja lukuisat järjestelmät, vuosikymmenten aikana kertynyt järjestelmäkerroksellisuus, tekninen velka ja henkilöstövaihdokset näkyvät kaikkialla.

Poikkeuksia digitaalisesta käsittelystä muissa maissa

Iso Britanniassa arvonlisäveron raportointi on digitalisoitu Making Tax Digital for VAT (MTD)- järjestelmällä. Sen mukaan kaikki ALV rekisteröidyt yritykset ovat velvollisia pitämään ALV kirjanpitoa digitaalisessa muodossa ja lähettämään ALV ilmoituksensa suoraan HMRC:lle MTD yhteensopivalla ohjelmistolla. Tämä velvollisuus koskee kaikkia yrityksiä huhtikuusta 2022 lähtien, riippumatta liikevaihdosta. [\[gov.uk\]](https://gov.uk)

Yritykset voivat käyttää joko täysimittaista kirjanpito-ohjelmistoa tai edelleen ylläpitää kirjanpitoa esimerkiksi Excelissä. Jälkimmäisessä tapauksessa tieto siirretään verottajalle bridging ohjelmilla, jotka muodostavat vaaditun digitaalisen linkin spreadsheetin ja HMRC:n järjestelmien välille ja mahdollistavat ALV tietojen sähköisen lähettämisen ilman manuaalista syöttöä.

Vastaavaa mahdollisuutta on harkittava myös Suomeen: järjestelmän pitää olla joustava ja ottaa huomioon vakuutusalan erityishaasteet korvaustoiminnassa.

1.2 Keskeiset seikat, joihin tulisi kiinnittää huomiota keskitetyn tiedonvälitysratkaisun jatkovalmistelussa

Jatkovalmisteluissa tulisi ottaa huomioon yllä mainituissa kappaleissa esille otetut asiat, kuten arvonlisäverotukseen liittyvät huomiot, selvityksessä esitettyihin vaatimuksiin liittyvät yleiset juridiset haasteet, tietoturva, -suoja, liikesalaisuudet ja sisäpiirisääntely.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

2 Keskitetyn tiedonvälityksen vaikutukset

2.1 Hyötyjen arviointi suhteessa asetettuihin tavoitteisiin

Hankkeen ilmoittajavelvollisia hyödyttäväksi tärkeimmäksi tavoitteeksi on mainittu *yritysten viranomaisraportoinnin ratkaisu yhden luukun periaatteella*. Selvityksen perusteella tavoite ei ole realistinen. FA korostaa sitä, että pelkän Verohallinnon ja Tilastokeskuksen raportoinnin keskittäminen ei vielä tarkoita yhden luukun periaatetta. Esimerkiksi finanssialan toimijat raportoivat Verohallinnon ja Tilastokeskuksen lisäksi kvartaaleittain tai kuukausittain Finanssivalvonnalle, EBA:lle, EKP:lle, Suomen Pankille, Eläketurvakeskukselle, Telalle ja kansainvälisille tahoille. Muiden viranomaisten ja tahojen osallistuminen yhteiseen hankkeeseen tulisi olemaan vapaaehtoista. Muiden viranomaisten ja toimijoiden halukkuutta osallistua hankkeeseen tulee rajoittamaan hankkeessa mukana olon kustannukset. Uudistus toteutettaisiin siten vain yksipuolisesti pakottavana: raportoivien tahojen olisi pakko kantaa uudistuksen mittavat kustannukset, kun taas muulle viranomaispuolella järjestelmään liittyminen ei olisi pakottavaa.

FA huomioi, että suunnitelmassa ei ole tuotu esiin, millä edellytyksellä tavoiteltu yhden luukun periaate voitaisiin saavuttaa, missä aikataulussa ja kuinka realistinen asetettu tavoite viranomaisten mielestä on. Ilman yhden luukun periaatteen todellista toteutumista selvityksessä esiin nostetut hyödyt ilmoitusvelvollisille yrityksille eivät tule toteutumaan.

Myös viranomaisilta pitää edellyttää siirtymistä ja sitoutumista tähän hankkeeseen samassa aikataulussa kuin yrityksiltä edellytetään. Vaikka hanke on Verohallinto-vetoinen, pitää muiden viranomaistahojen sitoutua mukaan. FA katsoo, että uudistuksen tulee koskea myös Finanssivalvontaa, PRH:ta ja Tilastokeskusta yms. viranomaisia, jotka hyödyntävät tietoa, eli niiden tulee myös sitoutua vastaanottamaan tietoa yhden luukun periaatteella. Uudistus ei voi koskea ainoastaan kirjanpitovelvollisia ja niitä muistiinpanovelvollisia, jotka ovat arvonlisäverovelvollisten rekisterissä. Yritysten hallinnollinen taakka ei kevene, jos muutos koskee vain toista osapuolta.

Selvityksen mukaan toisena esitettynä hyötynä ilmoittajavelvollisille olisi se, että viranomaisten tiedon saannin automaatio, reaaliaikaisuus ja laajuus tulisivat vähentämään yrityksille tehtyjen selvityspyyntöjen määriä ja siten yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. **FA pelkää, että tämä voisi johtaa täysin päinvastaiseen eli uudistus voisi johtaa tehtyjen selvityspyyntöjen määrän kasvuun ja aiheuttaa yrityksille jatkuvaa selvityspyyntöihin vastaamista**, koska ilmoitusvelvollista koskevissa velvoitteissa korostuvat tiedon oikea-aikaisuus, oikeellisuus, aineistojen muoto, määrittelemättömät säilytysajat, tiedon laajuus, olennaisuus käsitteen huomioimatta jättäminen korjauksissa, sanktioiden määrittelemättömyys ja tiedon käyttötarkoituksen laajentuminen aina viranomaisen tarpeen mukaan.

Rakenteinen ja mahdollisesti reaaliaikainen data voi FA:n käsityksen mukaan johtaa epäviralliseen "continuous audit" -tilanteeseen, jossa:

- viranhaltijoiden kyselyt kasvavat
- poikkeamien selitysvelvollisuus lisääntyy

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

- sisäiset kontrolli- ja dokumentaatiovaatimukset nousevat merkittävästi

Vaikka tämä kehitys voi hyödyttää viranomaisia, suurten konsernien näkökulmasta se lisää operatiivista kuormitusta ja viranomaisviestinnän volyymiä. Selvityksessä ei ole arvioitu näitä vaikutuksia lainkaan yrityksen näkökulmasta.

Selvityksen mukaan ilmoittajavelvollisille muodostuisi keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän avulla kustannushyötyjä. Ilmoittajavelvollisille hankkeen läpivienti tulisi olemaan selvityksessä esitettyjen vaatimusten mukaan merkittävä kustannusinvestointi, jonka takaisinmaksuajan lopputulos ei liiketoiminnalliselta kannalta katsoen tulisi johtamaan hankkeen toteuttamiseen.

Ilmoittajavelvollisille syntyisi huomattavia kustannuksia hankkeen implementoinnin aikana suoraan ja välillisesti, sekä myöhemmin jatkuvina ns. ylläpidollisina kustannuksina. Näin kattavien pakottavien lainsäädäntömuutosten, jotka vaativat yrityksiltä huomattavia investointeja, pitäisi FA:n mukaan tuoda nykyisessä taloustilanteessa liiketoiminnallista lisäarvoa myös ilmoittajavelvolliselle.

Selvityksessä on mainittu, että tulorekisteriyksikön tavoitteena on saada toiminimiyrittäjien tulotiedot tulorekisteriin ja positiiviseen luottotietorekisteriin. Tämän avulla parannettaisiin luonnollisten henkilöiden mahdollisuuksia hallita omaa talouttaan. Perustelu toiminimiyrittäjien talouden hallinnan parantamisen lisäarvosta ei selvityksestä avaudu, sillä yrittäjillä on taloutensa seurantaan jo käytössään työkaluja esim. kirjanpito ja pankkien tarjoamat palvelut. Näin ollen jää vaikutelma, että järjestelmän ensisijaiset tavoitteet olisivat fiskaaliset, vaikka selvityksessä hyötyjä perustellaan myös yrittäjien omalla edulla.

2.2 Kustannusten arviointi suhteessa asetettuihin tavoitteisiin

FA katsoo, että selvityksessä on selkeästi aliarvioitu VirTa-hankkeen aiheuttamia investointikustannuksia yrityksille. Erityisesti suurissa konserneissa talous- ja raportointiprosessit ovat laajoja, monijärjestelmäisiä ja useissa tapauksissa myös kansainvälisesti hajautettuja. Selvityksessä esitetyt kustannusarviot eivät ota huomioon esimerkiksi:

- useiden ERP-järjestelmien harmonisointitarpeita
- tositetasoisen datan rakenteistamisen aiheuttamaa laajaa prosessiuudistusta
- sisäisten kontrolliympäristöjen vahvistamistarpeita
- globaalien IT roadmap:ien ja siirtymien (esim. SAP S/4HANA) rajoitteita

Käytännössä kyseessä olisi laajuudeltaan useita vuosia kestävä muutosohjelma, jonka kustannukset olisivat huomattavia. **Selvityksessä esitetty vaikutusarvio ei heijasta tämän mittaluokan muutosta.**

Ehdotetuilla muutoksilla olisi erittäin laaja vaikutus koko taloushallinnon prosesseihin. Tositetasoisen rakenteisen tiedon vaatimus ei ole pelkkä tekninen raportointimuutos. Se vaikuttaa kirjanpidon, raportoinnin, sisäisen laskennan ja kontrollien perusrakenteisiin, ja siten koko taloushallinnon toimintamalliin. Tältä osin FA katsoo, että selvityksen prosessivaikutuksia koskeva analyysi on puutteellinen.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Selvityksessä on kuvattu, että ilmoitusvelvollinen vastaisi, kuten nykyisinkin, tietojen ilmoittamiseen liittyvistä omista järjestelmäkustannuksistaan. Selvityksessä ei ole mitenkään huomioitu muita yrityksille esitettyjen vaatimusten toteuttamiseen liittyviä kustannuksia. Kustannuksia muodostuisi huomattavien järjestelmäkustannusten lisäksi ilmoitusvelvolliselle prosessien ja toimintatapojen uudistamisesta, koulutustarpeista, tietojen laadunvarmistuksesta, uusien kontrollien luomisesta, hallinnollisesta koordinoinnista, tietoturvan ja tietosuojan vahvistamisesta, siirtymäajan kaksinkertaisesta työstä, juridisten muutosten implementoinnista, uusista resurssitarpeista ja mahdollisista virheisiin liittyvistä välillisistä kustannuksista.

Selvityksessä on kuvattu, että jäsenvaltioilla on mahdollisuus ottaa käyttöön niin sanottu kotimainen laskuraportointi, jolloin ilmoitusvelvollisia olisivat myös ne arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkityt verovelvolliset, joilla on kotimaan alueella tapahtuvia liiketoimia. Laskuraportoinnin lähtökohdaksi on suunniteltu ViDa-raportoinnin mallia. ViDa-säännösten soveltaminen myös kaikkiin kansallisiin laskuihin aiheuttaisi yrityksille merkittäviä kustannusvaikutuksia kertaluontoisten käyttökustannusten, jatkuvien kustannusten ja epäsuorien kustannusten muodossa.

Suurille yrityksille suunnitelmakokonaisuuden toteuttamisesta aiheutuvien muutosten läpivienti tarkoittaisi usean vuoden kestävää projektitoteutusta ja sen myötä mittavia projektikustannuksia. Lakisääteisten velvoitteisiin valmistautuminen veisi aikaa yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan kohdistuvista kehitystarpeista, mikä on ristiriidassa Suomen yritysten liiketoiminnan kasvutoiveiden kanssa.

Yritysten jatkuvuuden ja toimintaedellytysten kannalta riskinä on, että kustannukset kohdistuisivat raskaasti myös pienyrityksiin. Erityisen raskaita kustannukset voisivat olla toiminimiyrityksille, jotka hoitavat taloudelliset asiansa itse. Tilitoimistoille, joiden palvelut eivät ole digitaalisia, vaatimuksista aiheutuisi merkittäviä investointikustannuksia. Selvityksessä esitettyjen toteutuksen myötä riskinä olisi useiden pienyritysten poistuminen markkinoilta.

Selvityksen arvion mukaan merkittävä osa kustannuksista muodostuisi taloushallintopalvelujen sekä taloushallinnon ohjelmistopalvelujen tuottajille, oletus kuitenkin on, että ohjelmistopalvelujen tuottajat siirtäisivät kustannukset edelleen palveluiden hintoihin, jolloin ilmoitusvelvolliset kantavat pääosin lopulliset kustannukset. Tämä arvio on täysin oikein. Myös tilitoimistot tulisivat siirtämään heille syntyvät kustannukset lopullisille ilmoitusvelvollisille. On huomioitava, että kaikki suoraan ohjelmistoihin tehdyt muutokset eivät sovellu sellaisenaan kaikille toimialoille, jolloin mahdollisista räätälöinneistä aiheutuisi ilmoitusvelvollisille lisäkustannuksia.

Selvityksessä on tehty eri toteutusvaihtoehtojen arviointi esittämällä vaihtoehtojen plussat ja miinukset. **Arviointi on kokonaisuutena pintapuolinen ja vain Verohallinnon näkemykseen pohjautuva.** Arvioinnissa ei ole otettu kantaa lainkaan toteutuksessa huomioitaviin riskeihin, eikä yrityksille eri vaihtoehtoissa hankkeen aikana syntyviin ja tuotannon jatkuviin kustannuksiin mikä olisi ehdottoman tärkeää kaikille osapuolille.

Huolta FA:n mukaan herättää myös selvityksen toteamus saatavan tiedon hyödynnettävyydestä ja visio tietoon sisällytetystä valvonnasta. Selvityksessä

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

todetaan, että jos viranomaisen saama tieto on summatasoista, joka ei mene yksityiskohtiin, se voi heikentää tiedon hyödynnettävyyttä jossain viranomaistehtävissä. Lisäksi todetaan, että tiedon luotettavuutta voi heikentää myös esimerkiksi se, ettei tietoa ole tilintarkastettu, joskin tämä haaste on olemassa jo nykyisissä ilmoittamismenettelyissä esimerkiksi arvonlisäverotuksen osalta. Toisaalta, jos raportointivelvoite kiinnitettäisiin viranomaisvelvoitteeseen, johon sisältyy valvontaa, voisi tämä parantaa tiedon laatua ja luotettavuutta. Selvityksessä tulee tarkentaa mitä näillä ajatuksilla tarkoitetaan. Jos näillä ajatuksilla tarkoitetaan reaaliaikaista tilintarkastusta, se aiheuttaisi ilmoittajavelvollisille merkittävää tilintarkastuskustannusten nousua tilintarkastuksen alaisissa yrityksissä.

Selvityksessä nostetaan esiin, että tapahtumakohtaisen tiedon hyödyntämisessä on odotettava valtiovarainministeriön selvityshankkeen lopputuloksia ja vaatimuksesta ilmoitusvelvolliselle aiheutuvia kustannuksia olisi puntaroitava tiedoista saataviin hyötyihin. Samalla selvityksessä nostettiin esiin jo tunnistetut fiskaaliset hyödyt verovajeen pieneneminen ja harmaan talouden verovelkojen kertymisen estäminen. Hyötyjä ei pitäisi tarkastella pelkästään viranomaislähtöisesti, vaan kokonaisuudessa on otettava huomioon yrityssectorille muodostuvat kustannukset ja tämän suunnitellun kokonaisuudistuksen suuri työmäärä sekä hallinnollinen taakka.

Osana vaikutusten arviointia (kappale 8) kuvataan hyötyerää euroina vuodessa, mutta suurimpaan osaan ilmoitusvelvollisten toimijoiden toiminnoista ei ole vielä esitetty arviota. Lisäksi arviot vaikuttavat hyvin kaavamaisilta, eivätkä esimerkiksi huomio sitä millaisia prosesseja ja järjestelmiä toimijoilla on jo olemassa tällä hetkellä.

Ajansäästö ja siitä johdetut vaikutusarviot perustuvat selvityksen perusteella (ks. sivu 32 kohta 3.6.2) 200 toimijalle teetettyyn kyselytutkimukseen. FA kiinnittää huomiota siihen, että otoskoko on pieni ja sisältää elinkeinonharjoittajia, yhtymiä ja osakeyhtiömuotoisia toimijoita. FA:n mukaan kyseenalaista on, onko vaikutusarvio mitenkään realistinen soveltamisalaan kaavailtujen ilmoitusvelvollisten määrän ollessa kuitenkin satoja tuhansia.

Ehdotuksessa ilmoitusvelvollinen raportoisi kirjanpidon tietoja tilitasolla ja tämän lisäksi toimittaisi täydentäviä tietoja, jotka eivät sisälly kirjanpitoon (esim. kv-tilanteissa). FA pelkää, että tästä muodostuisi loppujen lopuksi vain lisää hallinnollista taakkaa varsinkin kansainvälisissä konserneissa.

Vaikka tietoa tällä hetkellä toimitetaan useammalla viranomaiselle, (PRH, VH, Tilastokeskus) ei ole selvää, paljonko aikaa oikeasti vuositason säästetään (esim. PRH:lle toimitetaan tilinpäätös jo nyt veroilmoituksen liitteenä eikä muuta tietoa tarvitse toimittaa). Selvityksessä tehty kyselytutkimus ei siten anna selkeää kokonaiskuvaa vaikutuksista, tai tosiasiallisia vaikutuksia on mahdoton mitata. Ymmärrämme, että selvityksessä esitetty vaikutusten arviointi on vielä puutteellinen, mutta mielestämme on tärkeää, että lopullisessa arvioinnissa mitataan relevantteja tekijöitä, jos vaikutuksia pyritään arvioimaan. Tällöin on huomioitava myös erikokoiset toimijat sekä myös kansainväliset konsernit.

FA:n mukaan selvityksessä tulisi huomioida, että monilla suurilla yrityksillä on jo olemassa vakiintuneet raportointijärjestelmät ja -prosessit verojen raportointia ja veroilmoitusten laatimista varten. Näihin tehtävät muutokset ovat

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

isoja investointeja ja aiheuttavat merkittäviä kustannuksia. On myös huomioitava, että konsernissa ei välttämättä ole edes samanlaisia tai keskenään yhteensopivia järjestelmiä, joten järjestelmien päivittäminen ja yhteensovittaminen voi olla käytännössä mahdotonta. Vaikka ideaalitilanteessa aikaa voisi säästyä, pitäisi säästön olla merkittävä, jotta muutoksia kannattaisi taloudellisessa mielessä edes harkita. Selvityksen sivulla 115 (kohta 8.2.5) keskisuurten ja suurten yritysten osalta mainitaan, että "...tuloveroilmoituksen täyttöön kuluu tutkimuksen mukaan keskimäärin 154 minuuttia, ja arvonalisäveroilmoituksen täyttöön 20 minuuttia". Ottamatta kantaa siihen onko selvityksen aika-arvio realistinen vai ei, näin vähäisellä vuosittaisilla ajansäästöillä ei voida perustella VirTa-hankkeen merkittäviä investointeja.

FA:n mukaan on olemassa riski, että turhien lisäselvityspyyntöjen määrä kasvaa, kun viranomaisilla on käytössä enemmän tietoa, joka ei välttämättä ole kuitenkaan vielä valmista. Selvityksessä (kohta 3.7 s.36 viimeinen kpl) todetaankin, että "Tiedon suppeus tai ylätasoisuus aiheuttaa haasteita joissain viranomaisprosesseissa. Tietosisällön tai aineiston ollessa suppea ei sen perusteella voida muodostaa riittävää kuvaa ilmoitusvelvollisen toiminnasta. Tämä aiheuttaa jälkikäteen valvonnan ja lisäselvittelyn tarvetta, mikä aiheuttaa kustannuksia ja on aikaa vievää sekä ilmoitusvelvolliselle että yhteiskunnalle. Viranomaisten pitkät käsittelyprosessit näyttäytyvät asiakkaille huonona palveluna, vaikka tosiasiallisesti taustalla voi usein olla lisätiedon tarve."

Selvityksen sivulla 56 (kohta 5.2.2) mainitaan: "Tilittämisen tiedon hyödyntäminen viranomaisraportoinnissa vaatisi erilaisten toimijoiden tilanteiden huomioimisen (vrt. pienyrittäjä vs. kansainvälinen konserni). Lisäksi tulisi ottaa huomioon, että yritykset ja organisaatiot käyttävät omia tilikarttojaan erilaisiin sisäisen raportoinnin tarpeisiin. Valmisteluvaiheessa on kuitenkin tunnistettu, että tieto voitaisiin määritellä yhteen toimivaksi eri viranomaisten tarpeisiin (esimerkiksi verotus, tilastointi, sosiaaliturva) ja eri ilmoitusvelvollisten välillä." Tämän perusteella selvityksen laatija näyttäisi tunnistavan, että vaikka ilmoitusvelvollisten joukossa on erilaisia toimijoita, voitaisiin näiltä kerätä "yhteen toimivaa tietoa". Selvityksessä ei ole kuitenkaan avattu mitä tällainen tieto käytännössä olisi tai miten esimerkiksi kansainvälisen konsernin tai sivuliikerakenteen tietoa saataisiin yhtenäisessä muodossa.

2.3 Muut huomiot uudistuksen vaikutuksista

Tulevan ilmoittajavelvollisen näkökannalta hyödyt on kuitenkin kuvattu ylätasolla ja pääasiallisesti fiskaalisten painopisteiden kautta, eikä ilmoittajille koituvia vaikutuksia ole kuvattu riittävällä tarkkuudella. Selvityksestä uupuu myös selkeä näkemys siitä, mitä raportointivelvoitteita viranomaisraportoinnin uudistamisen myötä konkreettisesti poistuisi.

Selvityksessä ei huomioida FA:n mukaan lainkaan kansainvälisten konsernien erityispiirteitä. Suurilla kansainvälisillä konserneilla voi olla raportointivelvoitteita kymmenissä maissa, ja raportointi perustuu usein useiden eri maiden lainsäädäntöihin sekä IFRS- että paikallisiin GAAP vaatimuksiin. Kansallisen rakenteen raportointimallin käyttöönotto voi johtaa:

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

- päällekkäisiin raportointivelvoitteisiin
- järjestelmämuutoksiin, joilla ei ole kansainvälisesti vastaavaa tarvetta
- dual reporting -tilanteisiin, joissa sekä kotimaiset että ulkomaiset standardit on täytettävä

FA:n mukaan selvityksessä olisi tullut arvioida kansainvälisesti toimivien konsernien erityisiä kustannuksia tai rajoitteita.

Selvityksen mukaan hanke tukisi Suomelle asetettua vaatimusta huolehtia etenkin pienten ja keskisuurten yritysten digikyvykkyyden lisäämisestä ja selvityksen mukaan tiedonvälitysjärjestelmä mahdollistaisi tämän. FA:n mukaan pk-yritysten pakottaminen digitaalisiin ratkaisuihin ilman selkeää liiketoiminnallista lisäarvoa ei anna suunnitelmasta yritystoimintaan kannustavaa ja sitä tukevaa mallia. Selvityksessä esitettyjen vaatimusten perusteella näyttää enemmänkin siltä, että pk-yritysten digikyvykkyyden lisääminen tässä kontekstissa olisi toissijainen perustelu järjestelmälle, jonka ensisijainen tarkoitus on palvella viranomaisten tietotarpeita, yritysten kontrollointia ja veronkannon tehostamista.

Selvityksessä on nostettu esiin, että suunnitelman toteuttaminen olisi pakottavaa kaikille arvonlisäverollisille toimijoille. Näin ollen selvityksessä tulisi FA:n mukaan olla tunnistettuna myös hankkeeseen liittyviä kriittisiä näkökulmia ja tehtyjä riskiarviota esitettyjen uudistusten vaikutuksista yritysten hallinnolliseen taakkaan, siitä aiheutuviin kustannuksiin, ylipäättään mahdollisuuksiin ratkaista suunnitelmassa asetetut vaatimukset ja sitä kautta mahdollisiin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin. On myös huomioitavaa, että suunnitellut vaatimukset eivät koske pelkästään yritysten arvonlisäverotuksen talousprosessin osuutta, vaan arvonlisäverovelvollisen yrityksen koko talousprosessia yhtiömuodosta, toimialasta tai koosta riippumatta. Hankeen vaikutuksista pitäisi tehdä arviointeja, joissa on otettu huomioon ilmoittamisvelvollisen yhtiömuoto, yhtiön toimiala ja yhtiön koko huomioiden, eikä käsitellä arvonlisäverovelvollisia toimijoita homogeenisenä joukkona.

Selvityksessä tuodaan esiin, että taloustietojen raportoinnin hallinnollinen taakka syntyy toimenpiteistä, joita yritykset ja muut organisaatiot tekevät ainoastaan lainsäädännön velvoittamina, eivätkä omaehtoisesti oman liiketoiminnan tarpeista. Suunnitelman toteuttamisen pakollisuus kaikkia arvonlisäverovelvollisia koskien homogeenisin vaatimuksin tulisi lisäämään raportoinnin hallinnollista taakkaa yrityksissä. Suunnitelmassa tavoitellut hyödyt eivät tule kohdistumaan ilmoittajavelvollisiin.

Parhaillaan meneillään olevaa digitilinpäätöshanketta, mitä kaavaillaan sovellettavaksi kaikille osakeyhtiöille ja ky:lle sekä ay:lle, joissa osakeyhtiö on omistajana ei sellaisenaan tule hyödynnettäväksi tässä hankkeessa etenkin pk-yrityksille, jotka täyttävät digitilinpäätösvelvoitteen PRH:n muuntimen avulla.

Hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja kustannusten säästämiseksi kaikki tällaiset hankkeet tulisi mahdollisuuksien mukaan yhdistää ja tämä olisi FA:n mukaan tullut huomioida selvityksessä.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

3 Keskitetyn tiedonvälityksen vaiheistus, riippuvuudet ja aikataulu

3.1 Selvitykseen liittyvistä yhteiskunnallisista haasteista

Selvityksessä kuvataan, että uudistuksen myötä Suomeen muodostuisi uusi yhteiskunnallisesti merkittävä viranomaistehtävä, joka kansallisena ratkaisuna palvelisi laajasti yhteiskunnan eri toimijoita ja joka toimisi suunnitelman mukaan Valtiovarainministeriön alaisuudessa. Selvityksessä korostetaan, että yhdelläkään nykyisistä viranomaisista ei ole tällaisen tehtävän hoitamiseen vaadittavia toimivaltuuksia, joten tarvittavat toimivaltuudet olisi luotava lainsäädännöllä.

Tehdyssä selvityksessä on mainittu, että yritysten toimintaan liittyy Suomessa useita ministeriöitä. Selvityksessä kuitenkin näyttää korostuvat pelkästään fiskaaliset intressit. Raportointivaatimusten määrittely näyttäisi perustuvan verotuksen ja valvonnan tarpeisiin, jolloin yritysten hallinnollinen taakka on vaarassa kasvaa ilman vastaavaa saavutettua hyötyä. Onko keskittymisen riskinä, että yritysten toimintaympäristön kehittämiseen liittyvät TEM toimialaan kuuluvat ja muiden ministeriöiden vastuualueisiin kuuluvat näkökulmat jäisivät huomioimatta?

Selvityksessä on haettu yhteiskunnan tasolla järjestelmällisempää ja loogisempaa tietojohtamista. Tämän vuoksi sääntelyn tarve ja tehtävän vastuuttaminen yhdelle viranomaiselle perustuu myös siihen, että näin ratkaisu olisi sisällöllisesti ja toiminnallisesti rajattu, jolloin eri käytännön tilanteissa ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten tilanteissa otettaisiin aina kantaa uusien vaatimusten ratkaisemiseen. Näin viranomaisten uudet vaatimukset ilmoitusvelvollisille olisivat hallinnassa ja kokonaisvaltaisesti koordinoitu, eivätkä hajautetut uudistukset johtaisi hallinnollisen taakan kasvuun ja yhden kerran periaatteen rapautumiseen. Mitä Verohallintoon keskitetyllä tietojohtamisella voidaan tarkoittaa?

Selvityksessä ehdotetun keskitetyn viranomaisraportoinnin toteuttaminen edellyttäisi ilmoitusvelvollisten oikeusturvan kannalta huolellista riskienhallintaa, selkeää lainsäädäntöä ja toimivaltuuksien määrittelyä sekä vahvoja tietoturvatöimenpiteitä. Kokonaisuutta on yritetty kuvata selvityksessä, mutta niin pintapuolisesti, ettei kokonaisuudesta saa riittävää kokonaiskuvaa. Olisiko syytä pilkkoa kokonaisuus pienemmiksi osa-alueiksi ja toteuttaa niitä. On riski, että kun yritetään haukata liian suuri pala ja toteuttaa kaikkea samalla kertaa, ei pystytä keskittymään riittävällä huolellisuudella yksityiskohtiin, mikä pakottavassa lainsäädäntöhankkeessa on ehdottoman välttämätöntä.

Selvityksessä kuvattujen vaatimusten osalta tulisi tehdä kattava vaikutusten arviointi. Vaatimukset eivät saa johtaa yritysten kasvumahdollisuuksien tyrehtymiseen, pk-sektorilla toimivien yritysten toiminnan lakkauttamiseen tai markkinoiden keskittymiseen. Monimuotoista yrittäjyyttä ja yritysten kasvua tarvitaan, yrittäjätöiminnan täytyy olla myös kannattavaa. Myös näitä näkökantoja olisi hyvä suunnitelmissa pohtia.

3.2 Aikataulusta

Esitetty aikataulu ei ole realistinen erityisesti suurille raportointivelvollisille. Toteutuksen suunniteltu aikataulu on liian lyhyt suhteessa toteutuksen laajuuteen. Siirtymäaika pakottavaan soveltamiseen tulee olla pitkät ja ne tulee kirjata lakiin. Siirtymäajoissa on huomioitava ilmoitusvelvollisten erilaisuus.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

Mikäli muutos aidosti edellyttää tositetasoisen datan rakenteistamista ja järjestelmäarkkitehtuurin sopeuttamista, toteutus vaatii FA:n mukaan:

- monivuotisen siirtymäajan
- pilotointia ja vapaaehtoista vaihetta ennen velvoittavuutta
- eurooppalaisen standardointilinjan huomioon ottamista
- muutosten ajoittamista osaksi organisaatioiden globaaleja talousjärjestelmäprojekteja

Pidämme välttämättömänä, että viranomaiset esittävät merkittävästi pidemmän ja vaiheistetun toteutussuunnitelman.

FA kannattaa yleisesti selvityksen tavoitteita, selvitys ei FA:n kannan mukaan kuitenkaan nykyisellään muodosta riittävää pohjaa velvoittavan keskitetyn tiedonvälitysjärjestelmän käyttöönotolle erityisesti finanssialan toimijoiden eikä suurten konsernien näkökulmasta. Selvityksessä ehdotettu aikataulu vaikuttaa siten epärealistiselta ja se asettaisi yritykset kohtuuttomaan tilanteeseen.

Aika ei ole vielä kypsä VirTa-hankkeelle, koska yritys-, sovellus- ja viranomaisrepertuaari on liian hajanainen. Liikekirjuri-perusteista tilikarttaa on työstetty 90-luvulta alkaen eikä valmista näytä tulevan.

3.3 Muita huomioita

VirTa-selvityksessä tulisi selkeämmin huomioida tulevat muutokset verotukseen, kuten erityisesti Valtiovarainministeriön syksyllä 2025 tekemässä EVL-IFRS selvityksessä ehdotettu mahdollisuus IFRS:n käyttöönottoon myös kansallisissa erillistilinpäätöksissä.

FA kiinnittää huomiota siihen, että) korvattavien lomakkeiden listalla (ks. s. 93) ei mainita lainkaan lomaketta 77 (Laskelma elinkeinotoiminnan tuloksesta / Luottolaitos, sijoituspalveluyritys ja vakuutuslaitos).

FA kiinnittää huomiota myös siihen, että selvityksen sisältämässä kansainvälisessä vertailussa olisi tullut huomioida eri maissa finanssialan toimijoille myönnetyt poikkeukset (mm. Tanska ja Viro). Tämän lisäksi FA:n käsityksen mukaan eri maiden digitaalisista järjestelmistä annettu kuva on liian positiivinen. Jäsenistöltämme on tullut seuraavia huomioita eri maista:

- Alankomaat: kaikki veroraportointi tehdään manuaalisesti (sivuliike)
- Liettua: raportoitavat alv-tiedot kerätään exceliin, mikä lisää mm. avl-koodistoja. Tiedosto muunnetaan sen jälkeen veron haluamaan formaattiin ja tallennetaan portaaliin. Raportointimenettely on vakuutusalan yhteisesti kehittämä ratkaisu vaateeseen.
- Norja: SAF-T:n käyttöönotto on ollut todella hankalaa ja se on vaatinut pitkän ja kalliin siirtymän (tuhansia työtunteja/järjestelmä). Järjestelmää ei koeta onnistuneeksi. Varsinainen veroraportointi tapahtuu lataamalla tiedostoja ja täyttämällä lomakkeita.

27.3.2026

Blomqvist Marja
Holmström Iriina
Rehn Teija

- UK: käytössä Big4-yhtiön alv-software tuloveroilmoitusten tekoon
- Viro: mm. vakuutusyhtiöille on poikkeus ja ne lataavat verottajalle pdf -tiedoston. Verottaja ei ole kyennyt luomaan taksonomiaa IFRS-yhtiöille.

Lopuksi FA huomauttaa siitä, että VirTa-selvitys kattavine liitteineen julkaistiin ruotsiksi vasta 12.3. eli vain kaksi viikkoa ja päivä ennen lausuntoajan päättymistä ja kuukausi sen jälkeen, kun lausuntoaika oli alkanut. Ottaen huomioon selvityksen laajuus ja sen tärkeys todella laajalle joukolle yrityksiä (ml. mm. Ahvenanmaa) myös ruotsinkielisen selvityksen liitteineen olisi tullut olla saatavilla jo heti lausuntoajan alkaessa.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs